

בענין דברים שבכתב א"א רשאי לאומרם בע"פ

יום ה' לש"ק פ' כי תבא, תשפ"ג

1. פ' כי תבא (דברים פרק כ"ו)

(א) והיה כי תבוא אל הארץ אשר יקח אלהיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה: (ב) ולקחת מראשית כל פרי האדמה... לך ושמת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר יקח אלהיך לשכון שמו שם: (ג) ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם... (ד) ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח יקח אלהיך: (ה) וענית ואמרת לפני יקח אלהיך ארמי אבד אבי וירד מצרימה וגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב... (ו) ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתתה לי יקח והנחתו לפני יקח אלהיך והשתחית לפני יקח אלהיך:

2. רמב"ם הל' ביכורים פ"ג הל"י

מצות עשה להתודות במקדש על הבכורים בשעה שמביאים, מתחיל וקורא הגדתי היום ליי' אלהיך כי באתי אל הארץ וגוי ארמי אובד אבי עד שיגמור כל הפרשה עד אשר נתת לי יי', ואין קורין אותה אלא בלשון הקדש שנאמר וענית ואמרת בלשון הזאת.

3. שו"ת חתם סופר חלק א' (או"ח, סימן י')

ושם דברנו ג"כ שיש מפקפקים על מה שנוהגין להתחיל קידוש ליל שבת קודש בויהי ערב ויהי בקר יום הששי והוא באמצע הפסוק, ואמרתי לישב המנהג כי ברצונם להתחיל יום הששי מפני צירוף שם הוי' שבראשי תיבות יום הששי ויכולו השמים, ולא נכון להתחיל יום הששי שאין בו משמעות של כלום יום הששי ויכולו השמים וע"כ לצרוף ויהי ערב ויהי בקר יום הששי, מה תאמר היה להתחיל תחילת הקרא וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד, לא נכון להתחיל בליל ש"ק בזה מפני דרשות חז"ל טוב מאוד זה המות [עיי' ב"ר סוף פרשה ט'] והשתא דלא אפשר באופן אחר שרי למפסק קרא, כנלע"ד לישב המנהג:

והיה שם למדן א' נזכר שבספר דהדרתם מגן גבורים [סי' נ"א סק"ג] מדבר מענין זה ושם נאמר דהיכא דאיכא אתנחתא או זקף קטן שפיר דמי, ואמרתי ניתי ספר ונחזי ומצאנו כי כן בשם קטניתיא בנו של מחבר ס' יכין ובוועז אשר לא ראיתיו עד הנה:

4. מתני' ביכורים ג:

בראשונה כל מי שיודע לקרות קורא וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין אותו נמנעו מלהביא התקינו שיהו מקרין את מי שיודע ואת מי שאינו יודע:

5. מאמר "בעניני תפילה" (מו"ר הגרצ"ש שליט"א, הודפס בס' עטרת צבי)

מדברי השו"ע או"ח (סי' א ס"ה) טוב לומר פ' העקידה ופ' המן כוק ופרשת קרבנות וכו'... ובר' יונה פ"ק דברכות הבין שזה דין גמור דאורייתא. שכבר עמדו הראשונים על כך שאנו קוראים ק"ש בע"פ. (ואפילו קוראים מתוך סידור, דינו כקריאה בע"פ, מאחר שאין שמה ספר שלם שנכתב כהוגן בכתב אשורית על קלף כשר, ואפילו קורא מחומש או מתנ"ך הנדפס על נייר, דינו כקורא בע"פ.) ועיי' גר"א לתמורה (יד:): הסובר שהעיקר כאותה דיעה שבתוס', שדין זה רק שייך בקורא להוציא אחרים ידי חובתם, כלומר, שאין זה פרט בהל' לימוד התורה, אלא פרט במסירת התורה לאחרים. וע' מזה בס' בנין הלכה (להגר"ח צימערמאן ז"ל) במש"כ על הקדמת הרמב"ם למשנה תורה (שתמיד כתבו מגילות סתרים כששמעו

בענין דברים שבכתב א"א רשאי לאומרם בע"פ

יום ה' לש"ק פ' כי תבא, תשפ"ג

חידושים מהתושבע"פ). וע' מחבר באו"ח (סי' מ"ט) שהביא תירוץ אחר. וברבנו יונה פ"ק דברכות (י): הביא בשם הר"ר שלמה מן ההר, שכל פרשה (כגון ארמי אובד אבי או ק"ש או פ' הקרבנות) שיש חובה לקרותה, מובן מאליו שמוותר לקרותה בע"פ...

הע' שם – ...אכן עפ"י דברי הר' שלמה מן ההר הנ"ל יש לומר עוד, שלפיכך בחרו בפ' ארמי אובד אבי, דפרשה זו מותר לקרותה בע"פ אפילו שלא בשעת הבאת ביכורים, ואם ירצו לדרוש פ' שמות וארא בא או בשלח, יצטרכו להביא ספר שמות כתוב על הקלף, ואפילו לדעת הגר"א, שכל הדין הזה של דברים שבכתב א"א רשאי וכו' לא נאמר אלא לענין להוציא אחרים י"ח, נמי היתה בעיא, דבגמ' סוף פסחים (קטז): מבואר שבזמן האמוראים היו נוהגים שהאחד הי' אומר את ההגדה...

6. גמ' גיטין ס:

דרש רבי יהודה בר נחמני מתורגמניה דרבי שמעון בן לקיש, כתיב: כתוב לך את הדברים האלה, וכתוב: כי ע"פ הדברים האלה, הא כיצד? דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרן על פה, דברים שבעל פה אי אתה רשאי לאומרן בכתב. דבי רבי ישמעאל תנא: אלה - אלה אתה כותב, ואי אתה כותב הלכות. א"ר יוחנן: לא כרת הקדוש ברוך הוא ברית עם ישראל אלא בשביל דברים שבעל פה, שנאמר: כי על פי הדברים האלה כרתי אתך ברית ואת ישראל.

7. רש"י בבא מציעא צב.

מגילת סתרים - מגילה טמונה, לפי שאסור לכתוב הלכות, וכשהיה שומע דבר חידוש וירא לשוכחו היה כותבו, ומסתיר מן העין.

8. הקדמת הרמב"ם ליד החזקה

רבינו הקדוש חיבר המשנה. ומימות משה רבינו ועד רבינו הקדוש לא חיברו חבור שמלמדין אותו ברבים בתורה שבעל פה. אלא בכל דור ודור ראש בית דין או נביא שהיה באותו הדור כותב לעצמו זכרון השמועות ששמע מרבותיו והוא מלמד על פה ברבים. וכן כל אחד ואחד כותב לעצמו כפי כחו מביאור התורה ומהלכותיה כמו ששמע. ומדברים שנתחדשו בכל דור ודור בדינים שלא למדום מפי השמועה אלא במדה משלש עשרה מדות והסכימו עליהם בית דין הגדול. וכן היה הדבר תמיד עד רבינו הקדוש והוא קיבץ כל השמועות וכל הדינים וכל הביאורים והפירושים ששמעו ממשה רבינו ושלמדו בית דין שבכל דור ודור בכל התורה כולה וחיבר מהכל ספר המשנה. ושננו לחכמים ברבים ונגלה לכל ישראל וכתבוהו כולם. ורבצו בכל מקום. כדי שלא תשתכח תורה שבעל פה מישראל. ולמה עשה רבינו הקדוש כך ולא הניח הדבר כמות שהיה. לפי שראה שתלמידים מתמעטין והולכין והצרות מתחדשות ובאות ומלכות רומי פושטת בעולם ומתגברת. וישראל מתגלגלין והולכין לקצוות. חיבר חיבור אחד להיות ביד כולם כדי שילמדוהו במהרה ולא ישכח. וישב כל ימיו הוא ובית דינו ולמדו המשנה ברבים.

9. רש"י גיטין ס.

דברים - שאמרתי לך בכתב אי אתה רשאי למוסרם לישראל על פה.

ודברים שבעל פה אי אתה רשאי לכותבן - מכאן אתה למד שהתלמוד לא ניתן לכתוב אלא מפני שהתורה משתכחת.